

**Збірник затверджено Міністерством освіти і науки України
як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати
дисертаційних досліджень**

**Збірник включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus international (Варшава, Польща). Статті збірника
привірюються до публікацій у зарубіжних фахових виданнях**

Редакційна колегія

Шемшученко Ю. С. – доктор юридичних наук, академік НАН України (голова редколегії);
Кресіна І. О. – доктор політичних наук (головний редактор); Акуленко В. І. – доктор юридичних наук;
Андрішко О. Ф. – доктор юридичних наук; Бабкін В. Д. – доктор юридичних наук; Батанов О. В. – док-
тор юридичних наук; Батлер Уільям Елліот – доктор юридичних наук, іноземний член НАН Украї-
ни (США); Голосов Г. В. – доктор політичних наук (Європейський університет, м. Санкт-Петербург, РФ);
Горбятенко В. П. – доктор політичних наук; Денисов В. Н. – доктор юридичних наук; Кваша О. О. – док-
тор юридичних наук; Коваленко А. А. – доктор політичних наук; Костенко О. М. – доктор юридичних
наук; Кресін О. В. – кандидат юридичних наук; Кулинич П. Ф. – доктор юридичних наук; Лойко Л. І. –
доктор політичних наук; Малишева Н. Р. – доктор юридичних наук; Нагребельний В. П. – кандидат
юридичних наук; Оніщенко І. Г. – доктор політичних наук; Оніщенко Н. М. – доктор юридичних наук;
Пархоменко Н. М. – доктор юридичних наук; Прилуцький С. В. – доктор юридичних наук;
Сіренко В. Ф. – доктор юридичних наук, член-кореспондент НАН України; Скрипнюк О. В. – доктор
юридичних наук; Тимченко Г. П. – доктор юридичних наук; Усенко І. Б. – кандидат юридичних наук;
Хуторян П. М. – доктор юридичних наук; Шкляр Л. Є. – доктор політичних наук, Ющик О. І. – доктор
юридичних наук.

**Д 36 Держава і право: Збірник наукових праць. Серія Юридичні науки. Випуск 74 /
Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юри-
дична думка», 2016. 470 с.**

У збірнику висвітлюються актуальні питання теорії та історії держави і права, державного
управління, адміністративного, конституційного, міжнародного, цивільного і підприємницького,
аграрного та екологічного права, кримінології, кримінального і кримінально-процесуального
права.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів і студентів, усіх, хто прагне отри-
мати знання з юридичних наук.

Адреса редакції

01601, Київ, вул. Трьохсвятительська, 4, к. 211
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України
тел. 279-73-96, факс 278-54-74

<i>Михайлова І. Ю.</i> Розвиток пенсійного забезпечення в Україні в період воєнного комунізму та Непу: критичний аналіз.....	326
<i>Бурка А. В.</i> Соціальне забезпечення внутрішньо переміщених осіб, які постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.....	337

Розділ 6. Фінансове право

<i>Пожидаєва М. А.</i> Основи фінансового права в Україні: аксіологічний та гносеологічний аспекти	350
<i>Ковальчук Н. М.</i> Антидемпінгове мито: протидія ухиленню від сплати.....	360
<i>Горбайчук Л. В.</i> Правові засади державної політики у сфері міжбюджетних відносин	377

Розділ 7. Земельне, аграрне та екологічне право

<i>Ключнікова А. О.</i> Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання у сфері ведення тепличного господарства в Україні.....	390
---	-----

Розділ 8. Кримінальне право, кримінальний процес та криміналістика

<i>Беньківський В. О.</i> Кримінально-правовий аспект аналізу злочинної діяльності.....	403
<i>Семенюк О. Г.</i> Кримінологічне обґрунтування управлінських рішень в системі охорони державної таємниці ...	411

Розділ 9. Міжнародне право і порівняльне правознавство

<i>Гулієв А. Д.</i> Правовые проблемы борьбы с глобальным терроризмом: азербайджанский опыт	423
<i>Майснер А. В.</i> Оцінка агресії національно-визвольних воєн – шлях до розуміння злочину у широкому сенсі слова.....	431
<i>Данильченко Т. С.</i> Міжнародна організація як суб'єкт правотворчої діяльності: проблеми теорії та практики.....	440
<i>Кресін О. В.</i> Виокремлення порівняльного правознавства як наукової та навчальної дисципліни у другій половині XVIII – першій третині XIX ст.	452

Пам'яті Володимира Федоровича Антипенка.....	464
--	-----

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ НА ВИРОБНИЦТВІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ

Досліджується правовий статус внутрішньо переміщених осіб та осіб, які постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, види соціального забезпечення, що надаються внутрішньо переміщеним особам, а також особливості надання соціального забезпечення внутрішнім переселенцям, які постраждали від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Особла увага в статті приділена наявним проблемам соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб, які постраждали від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що стосуються розміру та порядку виплат щомісячної адресної і одноразової допомоги та забезпечення житлом. В результаті дослідження соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб, які постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, автором внесені рекомендації, щодо усунення виявленої проблематики у даній сфері.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, особи, які постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, облік внутрішньо переміщених осіб, соціальне забезпечення, щомісячна адресна допомога, одноразова грошова допомога.

Бурка А. В. Социальное обеспечение внутренне перемещенных лиц, которые пострадали в результате несчастного случая на производстве и профессионального заболевания

Исследуется правовой статус внутренне перемещенных лиц и лиц, пострадавших вследствие несчастного случая на производстве и профессионального заболевания, виды социального обеспечения, предоставляемых внутренне перемещенным лицам, а также особенности предоставления социального обеспечения внутренним переселенцам, пострадавшим от несчастного случая на производстве и профессионального заболевания. Особое внимание в статье уделено имеющимся проблемам социального обеспечения внутренне перемещенных лиц, пострадавших от несчастного случая на производстве и профессионального заболевания, касающиеся размера и порядка выплат ежемесячной адресной и единовременной помощи и обеспечения жи-

лем. В результаті дослідження соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб, постраждалих в результаті нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, автором внесені рекомендації по усуненню виявленої проблематики в даній сфері.

Ключевые слова: внутрішньо переміщені особи, особи, постраждалі в результаті нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, урахування внутрішньо переміщених осіб, соціальне забезпечення, щомісячна адресна допомога, одночасне пособие.

Burka Alena. Social welfare of internally displaced people, who got hurt from an accident or professional illness

The types and the peculiarities of social welfare provision to those internally displaced people who suffered from an accident on production place or from professional illness are considered. Additional attention is paid to existing problems of social welfare provision to those internally displaced people who suffered from an accident on production place or from professional illness that relate to the size and the way of monthly addressed payout, one-time payments and accommodation provision. As a result of research of social welfare provision to those internally displaced people who suffered from an accident on production place or from professional illness, the author provides recommendations to eliminate the discovered problems in described sphere.

Key words: internally displaced people, people, who suffered from an accident on production place or from professional illness, accounting of internally displaced people, social welfare, monthly addressed payout, one-time payment.

Останні політичні події в Україні, пов'язані із окупацією та анексією Кримського півострова, розгортання неоголошеної російсько-української війни на частині територій Донецької та Луганської областей, спричинили масові міграції населення та актуалізували для України проблему внутрішніх переселенців. У зв'язку з цим виникла необхідність у з'ясуванні особливостей соціального забезпечення останніх, акцентуючи увагу на видах та рівні соціального забезпечення, які держава гарантує внутрішньо переміщеним особам, що постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, як одних із таких, що потребують підвищеного рівня соціального забезпечення.

Україна вперше за роки незалежності зіткнулася з проблемою «внутрішньо переміщених осіб». До 2014 року українське законодавство оперувало лише поняттям «біженці», але оскільки однією з основних підстав визнання людини біженцем є відсутність

українського громадянства, то гостро постало питання про визначення правового статусу громадян України, які змушені були покинути східну територію України та Криму.

За даними Міністерства соціальної політики станом на 6 червня 2016 року, в Україні взято на облік 1 785 740 внутрішньо переміщених осіб, з них майже 1 млн 100 тис – жінки, 700 тисяч – чоловіки¹.

З метою визначення правового статусу внутрішньо переміщених осіб (далі ВПО) та створення правової основи для розроблення механізму їх прав і свобод було прийнято ряд нормативно-правових актів. (Найважливішими з яких є Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 р., Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 05 березня 2015 р., Постанова КМУ № 1094 від 16 грудня 2015 "Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року" тощо.)

Відповідно до ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»², внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

До набрання чинності ЗУ «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» внутрішньо переміщеними особами визнавалися лише громадяни України³.

Досить близьке за змістом визначення ВПО можна зустріти у керівних принципах Управління Верховного комісара ООН у справах біженців з питання про переміщення осіб усередині країни, відповідно до яких, особи, переміщені всередині країни, визна-

чаються як люди або групи людей, які були змуснені рятуватися втечею або покинути свої будинки або місця проживання, через або для того, щоб уникнути наслідків збройного конфлікту, ситуації загального насильства, порушень прав людини або стихійних лих/техногенних катастроф, і які не перетнули міжнародно-визнаний державний кордон країни⁴.

Виходячи з визначень нещасного випадку та професійного захворювання, що містяться в ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» (далі Закон України № 1105-XIV)⁵, особою, яка постраждала внаслідок нещасного випадку на виробництві – є особа, що зазнала впливу обмеженої в часі події або раптового небезпечного виробничого фактора чи середовища, що стався у процесі виконання нею трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть. Відповідно особою, яка постраждала внаслідок професійного захворювання – є особа, що отримала таке захворювання внаслідок своєї професійної діяльності та виключно або переважно під впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з її роботою.

У ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» вказується, що факт внутрішнього переміщення має бути підтверджений довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи. Довідка видається за заявою особи разом з необхідними документами та діє безстроково. Саме взяття на облік є основною юридичною підставою для отримання ВПО тих чи інших видів соціального забезпечення.

Згідно чинного законодавства усі ВПО мають право на два основних види соціального забезпечення: щомісячну адресну допомогу та одноразову грошову допомогу.

Щомісячна адресна допомога надається ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг і здійснюється за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету та коштів, що надходять до державного бюджету як благодійна або міжнародна допомога⁶. За бюджетною програмою на 2016 рік були передбачені кошти для виплати

щомісячної адресної допомоги в сумі 2,9 млрд гривень. Станом на 31.03.2016 за отриманням грошової допомоги звернулося 787 660 сімей (вперше – 416 409 сімей, на наступний період – 371 251 сім'я), з яких 736 305 сім'ям (вперше – 392 070 сім'ям, на наступний період – 344 235 сім'ям) призначено грошову допомогу. За березень 2016 року кошти на виплату щомісячної адресної допомоги для покриття витрат на проживання профінансовано у сумі 282, 5 млн грн. на 215 522 сім'ї⁷. У II кварталі поточного року щомісячну адресну допомогу отримало 615 320 сімей, у тому числі у квітні – 221 984 сім'ї, у травні – 208 819 сімей, у червні – 184 517 сімей. З початку 2016 року кошти на виплату допомоги для покриття витрат на проживання профінансовано у сумі 1 650,07 млн грн⁸.

Грошова допомога надається з дня звернення за її призначенням і виплачується по місяць зняття з такого обліку включно, але не більше ніж шість місяців. ВПО має право повторно звернутися із заявою про надання їй допомоги на новий строк (шість місяців), якщо відсутні зміни, що впливають на призначення грошової допомоги.

Грошова допомога особам, які переміщуються, призначається на сім'ю та виплачується одному з її членів за умови надання письмової згоди довільної форми про виплату грошової допомоги цій особі від інших членів сім'ї у таких розмірах: для непрацездатних осіб (пенсіонери, діти) - 884 гривні на одну особу; для інвалідів - прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність; для працездатних осіб - 442 гривні на одну особу (члена сім'ї). Загальна сума допомоги на сім'ю розраховується як сума розмірів допомоги на кожного члена сім'ї та не може перевищувати 2 400 гривень.

Важливим, на нашу думку, є те, що розмір отриманої грошової допомоги не враховується під час обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальних допомог, що надаються відповідно до законодавства та не включається до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу. В протилежному випадку, врахування розмірів таких допомог, могло б спричинити позбавлення ВПО, в тому числі й тих, що постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворю-

вання належного їм виду соціального забезпечення або надання їх у зменшеному розмірі, що в свою чергу ускладнило і без того важке становище ВПО.

Законодавцем передбачено, що ВПО позбавляються права на грошову допомогу у разі, коли: 1) будь-хто з членів сім'ї ВПО чи відповідно сама ВПО має у власності житлове приміщення, розташоване в регіонах, інших ніж тимчасово окупована територія України, райони проведення антитерористичної операції та населені пункти, що розташовані на лінії зіткнення; 2) будь-хто з членів сім'ї має на депозитному банківському рахунку кошти у сумі, що перевищує 10-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб. Щодо першої умови, то варто зазначити, що наявність житла у будь-кого з членів сім'ї ВПО чи в самої ВПО ще не означає наявності у неї коштів на оплату комунальних послуг, оскільки ВПО, залишаючи своє постійне місце проживання, у більшості випадків втрачають і робоче місце. А що робити у тому випадку, якщо житло у будь-якого члена сім'ї ВПО є, але він з тих чи інших причин не надає права користування ним? Виходить, що в такій ситуації ВПО може опинитися і без житла і без грошової допомоги на його оренду.

Щодо другої умови, то тут виникає аналогічна ситуація: що робити якщо член сім'ї не буде використовувати кошти, що містяться на депозитному рахунку, адже з правової точки зору це є його правом, а не обов'язком. Вирішення таких питань на законодавчому рівні відсутнє, тому, коли ВПО зіткнеться з такою проблемою, скоріш за все їй просто відмовлять у наданні допомоги.

Окрім щомісячної допомоги, ВПО також мають право на одноразову допомогу⁹. Одноразова грошова допомога виплачується за рахунок коштів, що надходять в національній та іноземній валюті від фізичних та юридичних осіб, резидентів і нерезидентів як благодійна пожертва, гуманітарна допомога, гранти та дарунки на спеціально створений рахунок.

Розглядом питань про надання грошової допомоги ВПО займаються комісії з питань розподілу коштів для надання грошової допомоги постраждалим особам чи особам, які переміщуються, що на державному рівні створюються Мінсоцполітики, а на міс-

цевому – районними, районними в м. Києві держадміністраціями та виконавчими комітетами міст обласного підпорядкування.

Комісія приймає рішення більшістю голосів її затвердженого складу та оформляє протокол, у якому зазначається список осіб, яким може бути надана грошова допомога, та її розміри, а також список осіб, яким у наданні грошової допомоги відмовлено з обґрунтуванням відмови щодо кожної такої особи Вагомим недоліком у виплаті такої одноразової допомоги є те, що її розмір законодавчо не встановлений та відсутні критерії, які впливають на збільшення чи зменшення розміру такої допомоги у разі її надання. Із змісту Постанови КМУ № 535 не зрозуміло, хто взагалі визначає розмір грошової допомоги – комісія місцевого рівня, Мінсоцполітики чи комісія загальнодержавного рівня, адже в кожного із зазначених трьох суб'єктів є повноваження визначати розмір одноразової грошової допомоги.

Із змісту Постанови також впливає, що одноразова допомога надається не всім ВПО, а лише тим, що перебувають у складних життєвих обставинах, що спричинені соціальним становищем, унаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте життя та брати участь у суспільному житті.

Ще однією проблемою, на нашу думку, є строки виплати одноразової допомоги у випадку її призначення, адже з моменту отримання позитивного рішення від місцевої комісії та до фактичного надходження коштів на банківський рахунок може пройти більше одного місяця. Така ситуація аж ніяк не сприяє належному соціальному забезпеченню ВПО. І нарешті, якщо розмір отриманої грошової адресної допомоги не враховується під час обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальних допомог, то щодо надання одноразової грошової допомоги така умова відсутня, тому незрозуміло чи застосовувати в даному випадку принцип аналогії, чи все ж таки розмір одноразової допомоги буде враховуватися при наданні інших видів соціального забезпечення.

Отримання ВПО щомісячної адресної допомоги та одноразової допомоги, не позбавляє їх права на отримання інших видів соціального забезпечення, на які вони мали чи матимуть право в майбутньому. Тому, якщо особа до надання їй статусу ВПО, втра-

тила працездатність внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, то вона й надалі матиме право на усі види соціального забезпечення, що передбачені для такої категорії осіб, відповідно до ст. 21 Закону України № 1105-XIV : допомогу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю до відновлення працездатності або встановлення інвалідності; одноразову допомогу в разі стійкої втрати професійної працездатності або смерті потерпілого; щомісячну грошову суму в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку потерпілого; пенсію по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання; цілеспрямоване та ефективне лікування потерпілого; утримання в лікарні, реабілітаційному закладі, санаторії або в іншому лікувально-профілактичному закладі; забезпечення необхідними лікарськими засобами, протезами, слуховими апаратами, спеціальними засобами пересування тощо.

Основна відмінність між особами, які постраждали від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання і ВПО, які мають цей статус, полягає лише у спрощеній або в спеціальній процедурі набуття чи продовження отримання ВПО того чи іншого виду соціального забезпечення. Така ситуація насамперед зумовлена тим, що часто ВПО зустрічаються з проблемою втрати документів, які є необхідними для одержання соціальних виплат, а отже, за дотримання стандартної процедури не змогли б реалізовувати своє конституційне право. Для уникнення такої ситуації законодавцем було встановлено, що матеріальне забезпечення, страхові виплати призначаються ВПО, які постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання в разі відсутності необхідних документів - за даними Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку, встановленому правлінням Фонду соціального страхування України. У разі відсутності в зазначеному Реєстрі необхідних відомостей матеріальне забезпечення, страхові виплати надаються у мінімальному розмірі, встановленому правлінням Фонду соціального страхування України, з наступним перерахуванням сум матеріального забезпе-

чення після надходження документів, що підтверджують право застрахованих осіб на їх надання¹⁰.

Взяті на облік ВПО, які постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, мають право на отримання матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг безпосередньо у робочих органах Фонду соціального страхування України за фактичним місцем проживання чи перебування.

Взята на облік ВПО має також право на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, на одержання реабілітаційних послуг відповідно до законодавства за місцем її фактичного проживання. Забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, надання реабілітаційних послуг здійснюється за наявності необхідних документів, що підтверджують право на ці послуги та засоби, а у разі їх відсутності - за даними Централізованого банку даних з проблем інвалідності (для осіб, які звертаються повторно) та індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Щодо пенсійного забезпечення ВПО, які постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, то як і для всіх ВПО, реалізація даного права здійснюється на загальних підставах, відповідно до законодавства України, за місцем її фактичного перебування. Окремо лише визначається механізм виплати пенсії та надання соціальних послуг громадянам України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя і не отримують пенсії та соціальні послуги від Пенсійного Фонду Російської Федерації або інших міністерств та відомств, що здійснюють пенсійне забезпечення у Російській Федерації¹¹.

Виплата (продовження виплати) пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення, що призначені зазначеним особам, здійснюється виключно через рахунки та мережу установ і пристроїв публічного акціонерного товариства "Державний ощадний банк України".

Досить проблемним та невирішеним залишається питання забезпечення житлом усіх ВПО. Ми вважаємо, що вирішуватись це

питання має диференційовано, залежно від планів та намірів переселенців, а також різними шляхами – від будівництва нового житла до тимчасового розміщення. Необхідно також враховувати й те, що зазначена проблема не вирішиться самостійно і навіть після припинення антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей. Оскільки навіть при поверненні переселенців на попереднє місце проживання, багато хто з них потребуватиме нового житла (у разі його знищення) або коштів на капітальний ремонт будівель. В ідеалі держава повинна надавати житло усім ВПО безкоштовно або за мінімальну плату, до уваги тут потрібно брати рівень матеріального забезпечення таких осіб. Але не потрібно забувати, що окрім ВПО в Україні є й інші категорії громадян, що мають право на безкоштовне отримання житла та стоять на черзі вже не один рік: інваліди війни, діти сироти, багатодітні сім'ї тощо¹². І першочергове надання житла ВПО по відношенню до них буде породжувати соціальну несправедливість.

Звичайно, що найкращим способом вирішення даної проблеми є будівництво нових будинків, відновлення закинутих військових містечок, довгобудів, але коштів у держбюджеті на це не передбачено, тому потрібно шукати можливі альтернативи. Одним із варіантів може бути – надання пільг будівельним компаніям, що будуть будувати соціальне житло чи виділяти певну кількість квартир, з метою їх заохочення, використовувати для будівництва кошти не лише з державного бюджету, а й з інших джерел (кошти благодійних, міжнародних допомог). Доцільно було б також надавати кредити ВПО для купівлі житла за низькою процентною ставкою.

Враховуючи все вище викладене, можемо зробити наступні висновки. У зв'язку з воєнно-політичними подіями, що продовжуються в Україні вже протягом останніх трьох років, наша держава зіткнулася з проблемою внутрішньо переміщених осіб. З метою визначення правового статусу ВПО та врегулювання питань щодо їх соціального забезпечення було прийнято ряд законних та підзаконних нормативно-правових актів.

У сфері соціального забезпечення усі ВПО, які стали на облік, мають право на отримання двох видів допомог – щомісячної та одноразової. Факт отримання чи розмір щомісячних або одноразових допомог не є підставою для зменшення розміру інших видів соці-

ального забезпечення або для відмови у їх наданні, за умови, якщо особа дійсно має визначені законодавчо підстави для їх отримання.

Детально проаналізувавши види та порядок надання соціального забезпечення ВПО, які постраждали внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, вважаємо, що чинне законодавство у цій сфері потребує удосконалення. Так, на нашу думку, доцільно: 1) вирішити питання щодо збільшення розміру щомісячної адресної допомоги, виходячи з реальних ринкових цін на оренду житла та розміру комунальних платежів; 2) деталізувати підстави для відмови у наданні щомісячної допомоги; 3) законодавчо визначити примірний перелік обставин, за наявності яких ВПО може звертатися за одноразовою допомогою; 4) встановити розмір одноразової допомоги та чітко зазначити критерії, що беруться до уваги при її розрахунку; 5) визначити строк, в межах якого особа зможе отримати таку одноразову допомогу, з моменту отримання позитивної відповіді від Комісії місцевого рівня (при чому такий строк має бути максимально мінімальний); 6) чітко зазначити, чи враховується розмір одноразової допомоги при наданні інших соціальних допомог; 7) внести зміни до ЗУ «Про житловий фонд соціального призначення», а саме до ст. 11, та включити ВПО до переліку громадян, що мають право позачергового отримання квартир або садибних (одноквартирних) жилих будинків із житлового фонду соціального призначення, з дотриманням умов, передбачених ст. 10 відповідного закону; 8) розглянути можливості надання ВПО кредитів для придбання житла за лояльною процентною ставкою та на довгостроковий період, а також розроблення системи пільг, зокрема у сфері податкового законодавства, для будівельних фірм, які здійснюватимуть будівництво житла для ВПО чи надаватимуть певну кількість квартир, уже збудованого будинку за зменшеною ціною.

1. *Офіційний сайт Міністерства соціальної політики.* URL: http://www.mls.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=189926&cat_id=107177
2. *Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб:* Закон України від 20.10.2014 р. станом на 21.02.2016 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>
3. *Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб:* Закон України від 24.12.2015 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/921-19>
4. UNHCR The UN Refugee Agency. Внутрішньо переміщені особи. URL:

http://unhcr.org.ua/en/?option=com_content&view=article&layout=edit&id=1293

5. *Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності*: Закон України від 23.09.1999 р. станом на 01.01.2011 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1105-14/ed20120323>

6. *Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг*: Постанова КМУ від 1 жовтня 2014 р. № 505 станом на 18.12.2015 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-п>

7. *Звіт* про стан виконання у І кварталі 2016 року заходів, передбачених Комплексною державною програмою щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року. URL: <http://mlsp.kmu.gov.ua/document/191902/z.doc>

8. Там само.

9. *Про затвердження Порядку використання коштів, що надійшли від фізичних та юридичних осіб для надання одноразової грошової допомоги постраждалим особам та особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції*: Постанова КМУ № 535 від 1 жовтня 2014 станом на 09.09.15 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/535-2014-п>

10. *Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб*: Закон України від 20.10.2014 р. станом на 21.02.2016 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

11. *Про затвердження Порядку виплати пенсії та надання соціальних послуг громадянам України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя*: Постанова КМУ від 2 липня 2014 р. № 234. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/234-2014-п>

12. *Про житловий фонд соціального призначення*: Закон України від 12.01.2006 р. станом на 18.11.12 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3334-15>

Burka Alena. Social welfare of internally displaced people, who got hurt from an accident or professional illness

Due to the appearance in Ukraine of the new category of citizens – internally-displaced people – the necessity to study out their legal status and to conduct comparative legal investigation of interrelation between the types and the ways of social welfare provision to those, who suffered from an accident on production place or from professional illness and achieved the status of internally displaced person emerged. In the article the research of internally displaced people and people, who got hurt on production place or suffered from professional illness legal status is investigated. The types and the peculiarities of social welfare provision to those internally displaced people who suffered from an accident on production place or from professional illness are considered. Additional attention is paid to existing problems of social welfare provision to those internally displaced people who suffered from an accident on production place or from professional illness that relate to the size and the way of monthly addressed payout, one-time payments and accommodation

provision. As a result of research of social welfare provision to those internally displaced people who suffered from an accident on production place or from professional illness, the author provides recommendations to eliminate the discovered problems in described sphere.

Key words: internally displaced people, people, who suffered from an accident on production place or from professional illness, accounting of internally displaced people, social welfare, monthly addressed payout, one-time payment.

The author considers the following: 1. To solve the point of the increase of monthly addressed payout size, taking into account the real market prices on accommodation rent and the size of communal payment 2. To circumstance the grounds for the rejection in provision of monthly aid 3. To define legally the list of circumstances based on which internally displaced person can reach out for one-time payment 4. To outline the size of one-time payment and to define the criteria that are taken into consideration while accounting 5. To define the period on which a person can get one-time payment from the moment of positive response from municipal committee 6. To clearly outline whether the size of one-time payment is taken into account while provision of other social aids

7. To amend the Ukrainian Law "About social housing" on the article 11 and to include internally displaced people to the list of citizens, who have rights for receiving the accommodation or farmsteads out of turn from social housing fund with following the conditions, predefined on the Article 10 due to relevant law.

8. To consider the possibilities of providing the internally displaced people with the credits for buying the accommodation with loyal percentage on long-term period and also to elaborate the system of benefits in the sphere of tax legislation for building firms, that will conduct the building of accommodation for internally displaced people or will provide certain amount of flats on lower price.

Key words: internally displaced people, people, who suffered from an accident on production place or from professional illness, accounting of internally displaced people, social welfare, monthly addressed payout, one-time payment.